

М. ШАХАНОВ «ОТЫРАР»

Орындаған: Утген Жанна

Қабылдаған: Тебегенова Алтынарай

“ОТЫРАР” ӨЛЕҢІНЕН ҮЗІНДІ

- Азбан Шыңғыс ел тарихын қорлады-ау! а
Ойлап тұрсаң, енді бәрі арман-ау! а
Отырардың жан қиярлық ерлігін б
Жыр ететін, әттең, ақын қалмады-ау! а

САТЫЛАЙ КЕШЕНДІ ТАЛДАУ

- 1. Авторы: Мұхтар Шаханов
- 2. Тақырыбы: Отырыр қаласының қоршауда қалуы, оны ерліпен қорғау
- 3. Жанр түрі: Поэзия “поэма”
- 4. Идеясы: Отырар халқының төзімін көрсету, жаудан қорықпай қайсарлық танытуы
- 5. Тармақ саны: 73 тармақта
- 6. Бунақ сан: 3 бунақты
- 7. Буын саны: 11 буынды
- 8. Ұйқас түрі: қара өлең ұйқасы (а,а,б,а)

□ **9.Шығарманың композициялық құрылысы**

□ **9.1.Пролог.** Алты ай бойы Отырар қаласы жаудан жеңілмеді. Отырарды ала алмағанына ашуланған Шыңғыс хан ұлы Шағатайды шақырып алады. Әкесінің ұлына айтқан « аңыз – ертегінің» мазмұны. Шағатайдың «қулық» әрекеті.

9.2. Поэманың басталуы. Алты ай бойы жеңілмеген Отырар қаласы күйреді. Жау қаланы бүлдіріп жатыр, безбүйрек жау сәбилерді, шал-кемпірлерді, жүкті әйелдерді де қойша бауыздады.

9.3. Поэманың байланысы. Үш күннен кейін екі адамды Шыңғыс ханның алдына алып келеді. Шыңғыс хан үнсіз әрі ұзақ ойға шомады. Қайырханға қызыға қарайды.

9.4.Поэманың дамуы. Шыңғыс хан мен Қайырхан екеуі арасындағы арбасу –диалогі. Шыңғыс ханның Қайырханға берген «сыйы». Қарашоқының әрекеті.

- **9.5. Психологиялық шегініс.** Сатқындық, Отанға деген опасыздық туралы оқушылардың өз ойлары.
- 9.6. Поэманың шарықтау шегі.** Қайырханның тегі. Қайырхан мен Қарияның арасындағы диалог.
- 9.7. Поэманың шешімі.** Қарияның шеткі елші қақпадан бір баланы құтқарып жіберуі.
- 9.8. Эпилог.** Соңғы бөлімдегі Қайырхан бабасына арналған ақын сөзі.
- **10. Сөздікпен жұмыс.**
 - Даңқ – атақ, абырой
 - Рух – жан, философиялық ұғым.
 - Тән – адамның денесі, тұла бойы.
 - Ызбар – ашу, сес, айбат.
 - Безбүйрек – қайырымы жоқ, қатігез.
 - Намыс – жоғары адамгершілік қасиет, ар – абырой.

- **11.Поэма кейіпкерлері**
- **11.1. Жағымды кейіпкерлер:** Шыңғыс хан – Моңғол ханы, Шағатай – Шыңғыс ханның ұлы , Қадыр хан – Отырардың ханы
- **11.2. Жағымсыз кейіпкерлер:** Қараша – сатқын , Қария – сатқынның әкесі.

